

MAJ 2018

RETTE TIL PRIVATLIV OG DATABESKYTTELSE

Retten til privatliv og databeskyttelse er grundlæggende rettigheder. Den teknologiske udvikling og den stigende digitalisering har øget presset på vores privatliv og beskyttelsen af vores personoplysninger. Offentlige myndigheder og private virksomheder er i besiddelse af stadig flere oplysninger om os, og i en digital virkelighed kan personoplysninger let både bruges og misbruges. Det stiller store krav til myndigheders og virksomheders databeskyttelse.

Retten til respekt for privatliv er beskyttet både internationalt, regionalt og nationalt. Rettigheden sikrer, at enhver har kontrol over sin krop, sit hjem, sin familie og sin kommunikation. Staten skal afholde sig fra at foretage unødvendige indgreb i borgernes privatliv, men den skal også i et vist omfang beskytte borgerne mod indgreb fra andre private aktører som fx virksomheder.

Rettighedens primære formål er at beskytte borgeren mod statens magtmisbrug, men statens forpligtelse til at beskytte borgerne mod indgreb fra private aktører er mere aktuel end nogensinde i takt med at fx søgemaskiner og sociale medier indtager en stadig større plads i vores dagligdag.

RETLIG BESKYTTELSE AF PRIVATLIV

En række af FN's konventioner indeholder bestemmelser, der beskytter privatlivet, bl.a. FN's Verdenserklæring. Retten til privatliv er også beskyttet i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, i EU's

RETTE TIL PRIVATLIV

”1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance

2. Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed”

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 1

Charter om Grundlæggende Rettigheder, og i et vist omfang i Grundloven. EU-Chartrets artikel 7 svarer til beskyttelsen i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention,

FN-RAPPORTØR FOR PRIVATLIV

I 2015 udnævnte FN's Menneskerettighedsråd en særlig rapportør for retten til privatliv for at adressere de store udfordringer, der knytter sig til bl.a. dataindsamling, profilering og overvågning i en digital tid.

mens artikel 8 indeholder en særskilt beskyttelse af personoplysninger. Retten til databeskyttelse er med EU's charter blevet en grundrettighed.

Retten til databeskyttelse indeholder en række krav til behandling af personoplysninger. Oplysningerne skal behandles rimeligt og til udtrykkeligt angivne formål. Det betyder bl.a., at der ikke må indsamles flere oplysninger end det, der er nødvendigt, og de må ikke senere anvendes til formål, som er uforenelige med de formål, hvortil de blev indsamlet. Personoplysninger må kun behandles på grundlag af samtykke eller på et andet legitimt grundlag fastsat ved lov. Samtidig har alle borgere ret til at få adgang til de oplysninger, der er indsamlet om dem, og til at få fejlagtige oplysninger rettet.

Kravene skal sikre, at indgrebet i rettigheden begrænses mest muligt, og at borgeren bevarer kontrol over sine personoplysninger, og dermed sin ret til privatliv.

BEGRÆNSNINGER I PRIVATLIVET

Retten til privatliv er ikke absolut. Staten kan foretage indgreb i rettigheden, hvis det sker i overensstemmelse med lov, forfølger et legitimt formål og er proportionalt. Det betyder bl.a., at indgrebet skal være nødvendigt for at nå det tiltænkte resultat og udgør det mindst mulige indgreb.

EU-REGLER FOR DATABESKYTTELSE

I 2016 vedtog EU en databeskyttelsesforordning. Den gælder fra 25. maj 2018 og erstatter persondatadirektivet. Forordningen omsætter retten til persondatabeskyttelse til konkrete krav til virksomheder og myndigheder, når de behandler persondata.

Forordningen har til formål at skabe en bedre og mere effektiv databeskyttelse gennem:

1. Øget harmonisering EU-landene imellem.
2. Nye og forbedrede rettigheder, fx ret til dataportabilitet, skærpet indsigtret, krav til databeskyttelse gennem design og standardindstillinger, samt et øget krav til myndigheder og virksomheder om at kunne dokumentere, at de lever op til forordningens regler.
3. Mere effektiv håndhævelse gennem styrket samarbejde mellem de nationale datatilsyn, samt et markant forhøjet bødeniveau for overtrædelse af forordningen.

Kontakt:

Seniorforsker Rikke Frank Jørgensen, rfj@humanrights.dk

Ph.d.-studerende Anja Møller Pedersen, anpe@humanrights.dk